DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-70

УДК 657.37:336.2:005.334

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR ORGANISING TAX ACCOUNTING AT ENTERPRISES: CONTEMPORARY CHALLENGES AND OPTIMISATION PATHS

Шульга Світлана Володимирівна
доктор економічних наук, професор,
проректор з фінансово-економічної та організаційної роботи,
професор Національного центру обліку та аудиту,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-2396-2507

Нечипорук Наталія Віталіївна
кандидат економічних наук, доцент,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9547-8557

Shulha Svitlana, Nechyporuk Nataliia
National Academy of Statistics, Accounting and Audit

Стаття присвячена актуальним питанням модернізації податкового обліку на українських підприємствах під впливом цифровізації, змін законодавства, воєнного стану та потреб безпеки. Проаналізовано концептуальні методологічні засади організації податкового обліку для його оптимізації. Досліджено світовий досвід з диджиталізації, податкової безпеки, оптимізації оподаткування. Використано системний аналіз, порівняння, узагальнення, моделювання. Розроблено інтегровані методологічні засади: 1) систематизація сучасних викликів за чотирма векторами; 2) система розширених принципів організації податкового обліку; 3) компонентна модель податкового обліку як управлінської підсистеми. Обґрунтовано практичні шляхи оптимізації методики оцінки податкових ризиків, індикатори ефективності, вплив цифрових технологій, адаптація методології для специфічних категорій платників.

Ключові слова: оподаткування підприємств, податковий облік, податкова звітність, оптимізація.

The relevance of the research topic is driven by the acute need to modernise the approaches to organising tax accounting at domestic enterprises. This need is caused by a combination of modern challenges: the accelerated digitalisation of the economy and state fiscal services, dynamic changes in tax legislation under martial law and European integration, as well as increased requirements for the economic and tax security of businesses. The traditional model of tax accounting, focused primarily on the technical compliance with immediate regulations, proves ineffective for achieving the strategic goals of an enterprise – the legal optimisation of financial burden, risk management, and ensuring stability. The aim of the article is to develop conceptual methodological foundations for organising tax accounting at enterprises that meet contemporary conditions and are aimed at its optimisation. The main scientific result is the development of integrated methodological foundations. Firstly, contemporary challenges have been systematised, grouped around four vectors: digital, regulatory-fiscal, economic-security, and optimisation-ethical. Secondly, a system of extended principles for organising tax accounting has been proposed, which combines classical accounting norms with principles of risk management, digitalisation, and strategic management. Thirdly, a component model of tax accounting as an enterprise management subsystem has been developed. The model illustrates the interaction of three key blocks (accounting-analytical, tax risk management, and tax planning) within a single cycle based on a modern information-technological foundation and with mandatory feedback loops. Based on this methodology, practical paths for optimisation in organisational-methodological (clear accounting policy, internal audit), technological (automation, data analytics), and personnel-professional (competence development)

© Шульга С. В., Нечипорук Н. В., 2025

areas have been justified. Further research will contribute to the development of applied tools, enabling Ukrainian enterprises to effectively utilise tax accounting to achieve financial stability and competitive advantages.

Keywords: taxation of enterprises, tax accounting, tax reporting, optimisation.

Постановка проблеми. У сучасних умовах функціонування національної економіки, що характеризуються процесами євроінтеграції, наслідками воєнного стану, прискореною цифровою трансформацією та необхідністю забезпечення фіскальної стійкості держави, система податкового обліку на підприємствах опиняється в епіцентрі суперечливих вимог. З одного боку, вона повинна гарантувати точне та своєчасне виконання бюджетних зобов'язань, відповідаючи на виклики підвищення ефективності фіскального адміністрування. З іншого боку, податковий облік є критично важливим внутрішньофірмовим інструментом для підтримки фінансової стійкості, легальної оптимізації витрат і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Існуюча методологія організації податкового обліку на багатьох вітчизняних підприємствах часто має фрагментарний характер. Вона орієнтована переважно на технічне виконання миттєвих норм законодавства без цілісного узгодження зі стратегією фінансового управління, системами економічної та податкової безпеки, а також потенціалом цифрових технологій. Це призводить до низки системних проблем: неефективного управління податковими ризиками, високих операційних витрат на ведення обліку та складання звітності, втрати можливостей для легальної оптимізації податкового навантаження, а також спотворення інформаційної бази для внутрішнього аналізу.

Дана проблема безпосередньо пов'язана з важливими науковими та практичними завданнями. У науковому аспекті актуальним завданням є подолання фрагментарності знань шляхом розробки цілісних методологічних засад. Такі засади мають інтегрувати теоретичні положення фінансового та управлінського обліку, принципи ризик-менеджменту, вимоги цифрової економіки та норми податкового права в єдину логічну модель. Це потребує синтезу напрацювань щодо цифровізації обліку, податкової безпеки, оптимізації оподаткування та особливостей різних категорій платників.

У практичній площині вирішення сформульованої проблеми є ключовим для досягнення низки пріоритетних завдань. Для підприємств це, перш за все, завдання підвищення економічної безпеки та фінансової стійкості через ефективний контроль податкових ризиків. Безпосередньо пов'язаним є завдання оптимізації витрат на адміністрування податкових процесів за рахунок впровадження сучасних інформаційних рішень та раціональної організації обліку. Крім того, постає завдання легальної мінімізації податкових платежів як законного способу збереження фінансових ресурсів для інвестицій та відновлення. Для держави в цілому успішне вирішення проблеми сприятиме виконанню завдання зміцнення доходної частини бюджету за рахунок зниження рівня тінізації та ухилення від оподаткування, підвищення якості адміністрування податків, а також створення прозорих та зрозумілих умов для ведення бізнесу.

Таким чином, проблема невідповідності традиційних підходів до організації податкового обліку новим економічним, технологічним та регуляторним викликам потребує комплексного наукового осмислення та розробки практико-орієнтованих рішень, спрямованих на забезпечення, як інтересів окремого суб'єкта господарювання, так і стабільності фіскальної системи держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання методології організації податкового обліку на підприємствах в умовах сучасних викликів є предметом активного наукового обговорення. Дослідження Малецької О.І. та ін. [1] аналізує перехід до «Е-обліку» як потрійної системи, визначає ключові напрями впливу цифровізації та систематизує інструменти інформаційного забезпечення (InfoTAX, iFin, Taxer та ін.). Аналогічно, Косташ Т.В. [10] розглядає модернізацію фінансової звітності в цифровому середовищі, виділяючи технологічний, методологічний, нормативно-правовий та соціально-організаційний вектори змін.

Важливий внесок у розуміння взаємозв'язку обліку, оподаткування та економічної безпеки внесли праці Нагірняк М.Ф. [3], Кравченко О. та ін. [14]. Нагірняк М.Ф. [3] обґрунтовує визначальну роль бухгалтерського обліку як основного інструменту формування об'єктів оподаткування в процесі управління податковою безпекою держави. Витвицька О. та ін. [5] акцентують увагу на гармонізації облікової політики малих підприємств з європейськими

стандартами та аналізують проблеми спрощеної системи оподаткування. Скрипник С. та ін. [8], вивчаючи практичний досвід МСП, констатують швидкі зміни правил обліку та оподаткування в умовах воєнного стану, що потребує підвищеної адаптивності методології. Огренич Ю.О. та Аношіна С.С. [4], доводять, що податкова політика на рівні підприємства є інструментом оптимізації податкового навантаження, що безпосередньо впливає на фінансову стійкість.

Гайдук Х. та Артюх О. [2] проводять чітку диференціацію між поняттями податкової мінімізації та оптимізації, систематизують шляхи протидії зловживанням. Кононенко Л. та Юрченко О. [9] обґрунтовують фінансовий аналіз як ключовий інструмент для розробки заходів з оптимізації оподаткування, що враховують специфіку підприємства. Цегельник Н. [6] поглиблює методологічну основу, доводячи, що бухгалтерський облік є основним інструментом виявлення об'єктів оподаткування та управління ризиками формування бази оподаткування.

Фіскальний контекст та ефективність податкової системи аналізуються у роботах Рязанцева Д. [7], Сідельникової Л. і Граділь К. [13], які оцінюють вплив оподаткування прибутку на доходи бюджету, критикують недостатню ефективність податкових пільг та обґрунтовують необхідність збалансування фіскальних інтересів держави та потреб бізнесу. Горєлова В.Ю. [11] розширює дискусію, вводячи етичний вимір, та доводить, що ефективна боротьба з ухиленням від сплати податків вимагає поєднання правових механізмів, цифровізації контролю та формування податкової культури. Шкромида Н.Я. [12] через бібліометричний аналіз підтверджує становлення міждисциплінарного підходу, що поєднує облік податків з корпоративною поведінкою та соціальною відповідальністю.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний прогрес, залишаються недостатньо дослідженими або потребують подальшого синтезу деякі частини загальної проблеми. Зокрема, недостатньо розробленими є цілісні методологічні засади організації податкового обліку саме як управлінської підсистеми підприємства, яка б органічно інтегрувала:

1. Вимоги цифрової трансформації («Е-облік», автоматизація звітності, кібербезпека) [1; 10; 14] з класичними принципами бухгалтерського та податкового обліку.

2. Управління ризиками (податкової безпеки, економічної безпеки, формування бази оподаткування) [3; 6; 14] у єдиний алгоритм облікових процесів.

3. Стратегію оптимізації податкового навантаження [2; 4; 9] не як ізольовану задачу, а як елемент фінансової стратегії підприємства, узгоджену з принципами корпоративної соціальної відповідальності та податкової етики [11; 12].

4. Особливості різних категорій платників (малі, промислові підприємства) [4; 5; 8] в умовах динамічного регуляторного середовища (зокрема, воєнного стану та євроінтеграції) [4; 5; 13].

Саме цій невирішеній раніше частині загальної проблеми – розробці комплексних методологічних засад організації податкового обліку, що інтегрують цифрові виклики, управління ризиками, стратегію оптимізації та особливості суб'єктів господарювання в єдину практико-орієнтовану модель – і присвячена дана стаття. Запропонований підхід спирається на досягнення згаданих досліджень [1–14] і спрямований на подолання виявлених методологічних розривів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Відповідно до визначеної проблеми, головною метою статті є розробка концептуальних методологічних засад організації податкового обліку на підприємствах, що відповідають сучасним умовам господарювання та спрямовані на його оптимізацію.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі завдання:

1. Систематизувати сучасні наукові підходи та визначити ключові виклики (цифрові, регуляторні, економіко-безпекові), що впливають на методологію податкового обліку підприємств.

2. Узагальнити та розширити принципи організації податкового обліку, інтегрувавши в них вимоги управління ризиками, завдання фінансової оптимізації та можливості цифрових інструментів.

3. Розробити компонентну модель податкового обліку як управлінської підсистеми, що забезпечує взаємозв'язок облікових процедур, податкового планування, контролю ризиків та формування звітності.

4. Обґрунтувати практично-орієнтовані шляхи оптимізації податкового обліку, зокрема щодо впровадження відповідних інформаційних рішень, адаптації облікової політики та підвищення професійних компетенцій персоналу.

Реалізація цих завдань дозволить сформувати цілісне бачення податкового обліку не як суто технічної функції виконання вимог законодавства, а як стратегічного інструменту фінансового управління, спроможного забезпечити баланс між фіскальними обов'язками підприємства та завданнями його економічного зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз останніх досліджень дозволяє систематизувати ключові виклики, що детермінують трансформацію методології податкового обліку. Вони групуються навколо чотирьох взаємопов'язаних аспектів.

Відповідно до цих викликів, сформувались сучасні підходи до податкового обліку, які переважно розвиваються ізольовано. Зокрема: підхід як технократичного виконавця норм (фокус на відповідність); управлінсько-аналітичний підхід (фокус на оптимізацію через фінансовий аналіз) [9]; ризик-орієнтований підхід (фокус на безпеку) [3; 6]; та цифрово-трансформаційний підхід (фокус на технології) [1; 10]. Необхідність їх синтезу обумовлює розробку інтегрованої методологічної основи.

Традиційні принципи (повноти, своєчасності, документальної обґрунтованості) залишаються фундаментом системи. Проте, відповідно до сучасних вимог, їх слід доповнити та інтегрувати з принципами суміжних дисциплін, формуючи єдину систему.

Запропонована система демонструє еволюцію принципів. Класичні − забезпечують технічну коректність. Ризик-орієнтовані принципи, запозичені з управління безпекою [3; 14], надають обліку превентивну функцію. Цифрові принципи [1; 10] визначають технологічний базис. Інтеграція усіх груп відбувається на рівні стратегічних принципів, що перетворюють податковий облік на інструмент досягнення фінансових цілей підприємства з дотриманням етичних норм [11; 12].

На основі синтезу викликів та принципів запропоновано модель, що представляє податковий облік не як лінійний процес, а як динамічну систему зі зворотними зв'язками.

Модель ілюструє, що податковий облік функціонує на перетині зовнішніх вимог та внутрішніх цілей підприємства, спираючись

Таблиця 1

Сучасні виклики для методології податкового обліку підприємств

Вектор виклику	Суть виклику	Наслідки для податкового обліку	Джерело
Цифровий	Прискорена диджиталізація економіки та державних послуг, впровадження «Е-обліку», штучного інтелекту, аналітики даних.	Необхідність переходу до автоматизованих систем, формування цифрових компетенцій, ризики кібербезпеки, зміна носіїв та форматів облікової інформації.	[1; 4; 10; 14]
Регуляторно-фіскальний	Динамічні зміни податкового законодавства в умовах воєнного стану та євроінтеграції, посилення фіскального тиску для бюджетного наповнення.	Підвищення ризиків невідповідності, необхідність гнучкості облікової політики, ускладнення процедур обчислення та звітності.	[2; 4; 5; 7; 13]
Економіко-безпековий	Потребу забезпечення податкової та економічної безпеки підприємства, управління фінансовими ризиками.	Інтеграція обліку в систему ризик-менеджменту, необхідність попереджувального контролю формування бази оподаткування.	[3; 6; 11; 14]
Оптимізаційно-етичний	Пошук балансу між легальною оптимізацією податкового навантаження, соціальною відповідальністю та вимогами податкової етики.	Відхід від суто технічного підходу, формування облікової політики як інструменту стратегічного управління репутацією.	[2; 9; 11; 12]

Джерело: сформовано на основі [1-14]

Рис. 1. Система розширених принципів організації податкового обліку

Джерело сформовано на основі [1-14]

на цифрову інфраструктуру. Її основу складають три взаємодіючі компоненти:

1. Обліково-аналітичний блок відповідає за технічне формування об'єктів оподаткування [6].
2. Блок управління податковими ризиками забезпечує превентивне виявлення та контроль загроз економічній безпеці [3; 14].
3. Блок податкового планування та оптимізації відповідає за стратегічний вибір та моделювання наслідків рішень [9].

Ці компоненти живлять процес формування звітності, а отримані результати (включаючи зворотний зв'язок від контролюючих органів) використовуються для коригування як облікових процедур, так і стратегії в цілому. Це забезпечує циклічність та адаптивність системи. Обґрунтування запропонованих наукових результатів дозволяє сформулювати конкретні шляхи оптимізації.

У табиці 2 узагальнено і систематизовано практичні заходи для вдосконалення податкового обліку, які безпосередньо випливають із запропонованої інтегрованої методологічної моделі. Вона включає чотири інформаційні складові, які встановлюють чіткий зв'язок між теоретичною основою та її прикладним втіленням.

Напрям оптимізації визначають три основні площини, в яких мають відбуватися зміни: організаційно-методологічну, технологічну та кадрово-професійну. Такий поділ забезпечує комплексність підходу.

Конкретні заходи – деталізують кожен з напрямів. Для організаційно-методологічного напряму – це формалізація облікової політики та впровадження внутрішнього податкового аудиту. Технологічний напрям передбачає впровадження інтегрованих програмних рішень (ERP) та засобів аналітики даних (BI). Кадрово-професійний напрям зосереджений на навчанні персоналу та розвитку міжфункціональної взаємодії між бухгалтерією, фінансовою службою та юристами.

Очікуваний ефект описує практичні результати від реалізації заходів. Серед них: зниження помилок та ризиків, скорочення часу на рутинні операції, підвищення точності обчислень, можливості сценарного аналізу та підвищення якості обліково-аналітичної роботи в цілому.

Зв'язок з методологічними результатами демонструє, як кожен практичний крок ґрунтується на попередніх теоретичних розробках статті. Наприклад, заходи організаційно-методологічного напряму безпосередньо реалізують запропоновану систему принципів та інтегрують у практику блок управління ризиками з компонентної моделі. Технологічні заходи втілюють цифрові принципи та роз-

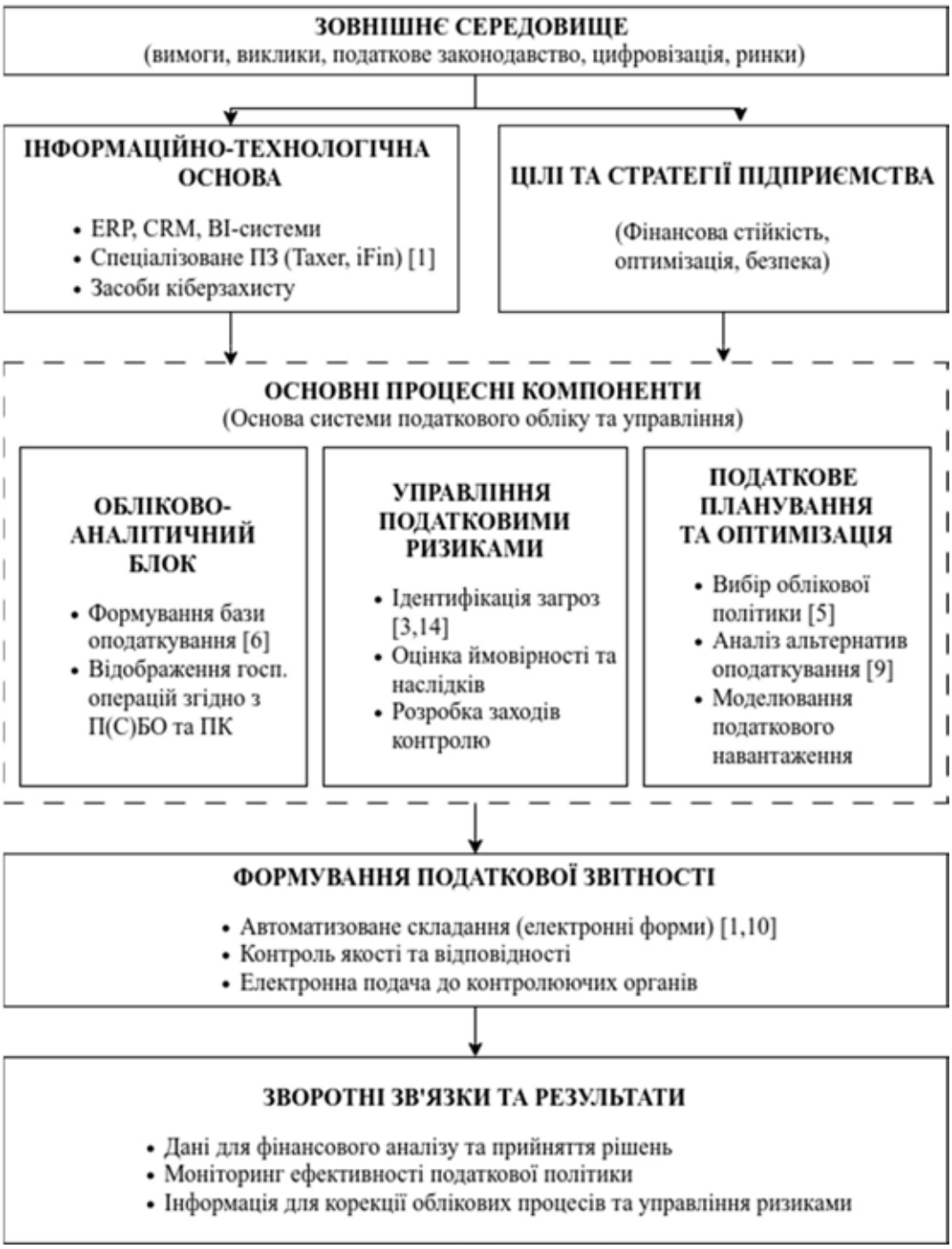

Рис. 2. Модель податкового обліку як управлінської підсистеми підприємства

Джерело: сформовано на основі [1-14]

вивають інформаційно-технологічну основу моделі. Кадрові ініціативи спрямовані на втілення стратегічних принципів та забезпечення ефективної взаємодії всіх блоків запропонованої моделі.

Таким чином, данні таблиці 2 допомагають інтегрувати теоретичну концепцію в конкретний план дій, чітко показуючи логічну послідовність від методології до практики.

Таким чином, отримані наукові результати (систематизація викликів, система розширених принципів та компонентна модель) становлять єдину методологічну основу. Вона дозволяє переосмислити податковий облік як стратегічну управлінську підсистему і пропонує практично реалізовані шляхи його оптимізації, спрямовані на досягнення фінансової стійкості підприємства в умовах сучасних викликів.

Таблиця 2

Шляхи оптимізації податкового обліку на основі інтегрованої методології

Напрям оптимізації	Конкретні заходи	Очікуваний ефект	Зв'язок з методологічними результатами
Організаційно-методологічний	1. Формалізація облікової політики з окремим розділом про податковий облік, ризики та принципи оптимізації [5]. 2. Впровадження регулярного податкового аудиту (внутрішнього) на основі ризик-орієнтованого підходу.	Зниження помилок та ризиків, створення прозорої внутрішньої регламентації.	Реалізація системи принципів та компонентної моделі, інтеграція блоку управління ризиками.
Технологічний	1. Впровадження інтегрованих рішень (ERP) або спеціалізованого ПЗ для автоматизації розрахунків та звітності [1, 4]. 2. Використання засобів аналітики даних (BI) для моделювання податкових наслідків рішень.	Скорочення часу на рутинні операції, підвищення точності, можливості сценарного аналізу.	Реалізація цифрових принципів та розвиток інформаційно-технологічної основи моделі.
Кадрово-професійний	1. Навчання облікових працівників основам податкового планування, ризик-менеджменту та роботи з новим ПЗ. 2. Розвиток міжфункціональної взаємодії між бухгалтерією, фінансовою службою та юристами.	Підвищення якості обліково-аналітичної роботи, проактивне вирішення проблем.	Втілення стратегічних принципів (взаємозв'язок з управлінням), забезпечення функціонування всіх блоків моделі.

Джерело: сформовано на основі [1; 4; 5]

Висновки. Проведене дослідження доводить, що традиційна технократична модель організації податкового обліку, орієнтована виключно на виконання зовнішніх регуляторних вимог, вичерпала свій потенціал. Сучасні умови функціонування підприємств, що характеризуються цифровою трансформацією, посиленням фіскального тиску, динамізмом законодавства та гострою потребою в забезпеченні економічної безпеки, вимагають принципово нового підходу.

Головним науковим результатом роботи є розробка інтегрованих методологічних засад, які перетворюють податковий облік з обліково-фіскальної функції в стратегічну управлінську підсистему підприємства. Ці засади ґрунтуються на:

1. Систематизації сучасних викликів, що об'єднують цифровий, регуляторно-фіскальний, економіко-безпековий та оптимізаційно-етичний вектори впливу.

2. Формуванні системи розширених принципів, яка інтегрує класичні облікові норми з принципами ризик-менеджменту, цифровізації та стратегічного фінансового управління.

3. Концептуалізації компонентної моделі податкового обліку. Модель демонструє взаємодію обліково-аналітичного блоку, блоку управління податковими ризиками та блоку податкового планування в єдиному циклі на основі сучасної інформаційно-технологічної основи із зворотними зв'язками.

Практична цінність дослідження полягає в обґрунтуванні конкретних шляхів оптимізації, які є результатом запропонованої методології. Оптимізація має здійснюватися одночасно в організаційно-методологічній (чітка облікова політика, внутрішній аудит), технологічній (автоматизація, аналітика даних) та кадрово-професійній (розвиток компетенцій, міжфункціональна взаємодія) площинах. Це дозволить підприємствам досягти синергії між виконанням фіскальних зобов'язань, легальною оптимізацією навантаження, мінімізацією ризиків та підвищенням загальної фінансової стійкості.

Перспективи подальших досліджень можуть бути спрямовані на:

1. Кваліфікацію та кількісну оцінку податкових ризиків у контексті облікових процедур. Потрібна розробка детальних методик їх ідентифікації та оцінки на основі даних бухгалтерського та податкового обліку для різних галузей.

2. Розробку конкретних алгоритмів та індикаторів ефективності функціонування податкового обліку як управлінської підсистеми. Це може включати створення системи KPI, що оцінюють не лише точність, а й внесок обліку в досягнення фінансових цілей.

3. Поглиблене вивчення впливу окремих цифрових технологій (наприклад, блокчейну, машинного навчання для прогнозування перевірок) на організацію податкового обліку та формування нових облікових моделей, таких як постійний аудит.

4. Адаптацію запропонованої методології для специфічних категорій платників, зокрема мікропідприємств, а також для підприємств з іноземними інвестиціями або транснаціональною діяльністю, з урахуванням вимог міжнародного оподаткування.

Реалізація цих напрямів дозволить розвинути теорію та практику податкового обліку, надаючи суб'єктам господарювання в Україні науково обґрунтовані інструменти для адаптації в умовах постійних змін та забезпечення конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Малецька О.І., Гнатишин Л.Б., Прокопишин О.С. Вплив диджиталізації на систему обліку, звітності та оподаткування. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми.* 2025. № 4. С. 02. DOI: 10.70651/3083-6018/2025.4.02.

2. Гайдук Х.В., Артюх О.М. Податкова мінімізація: сучасний стан та шляхи вирішення. International Science *Journal of Management, Economics & Finance.* 2023. Vol. 2, No. 4. P. 21–26. DOI: 10.46299/j.isjmef.20230204.03.

3. Нагірняк М.Ф. Податкова безпека та її вплив на інформаційно-облікове забезпечення контролю за податковими зобов'язаннями платників податків. *Підприємництво і торгівля.* 2024. № 40. С. 79–90. DOI: 10.32782/2522-1256-2024-40-11.

4. Огренич Ю.О., Аношіна С.С. Ефективне управління фінансами промислових підприємств через податкові механізми в умовах воєнного стану та цифровізації економіки. *Сталий розвиток економіки.* 2025. № 2 (53). DOI: 10.32782/2308-1988/2025-53-1.

5. Витвицька О., Калюга Є., Володін С., Рембилас Р., Боднар О., Грищук Г. Оподаткування в складі облікової політики малих підприємств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice.* 2023. Т. 6, № 53. С. 70–81. DOI: 10.55643/fcaptp.6.53.2023.4162.

6. Цегельник Н. Облікове забезпечення та ризики формування бази оподаткування для обчислення податків в бізнесі. *Економіка та суспільство.* 2024. № 63. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-63-138.

7. Рязанцев Д. Теоретико-методологічні основи оподаткування прибутку підприємств у системі формування доходів бюджету. *Економіка та суспільство.* 2024. № 70. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-70-111.

8. Скрипник С., Лавров Р., Шепель І. Облік і оподаткування суб'єктів малого підприємництва. *Економіка та суспільство.* 2023. № 52. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-52-61.

9. Кононенко Л., Юрченко О. Фінансовий аналіз як інструмент оптимізації оподаткування підприємств. *Економіка та суспільство.* 2023. № 53. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-53-2.

10. Косташ Т. В. Модернізація фінансової звітності підприємств в умовах цифрової економіки. *Актуальні питання економічних наук.* 2025. Вип. 15. DOI: 10.5281/zenodo.17215812.

11. Горєлова В.Ю. Податкова етика та правові механізми: шляхи ефективної боротьби з несплатою податків в Україні. *Актуальні проблеми права: теорія і практика.* 2025. № 2 (50). С. 62–71. DOI: 10.33216/2218-5461/2025-50-2-62-71.

12. Шкромида Н.Я. Облік податків та корпоративна поведінка: бібліометричний аналіз. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону.* 2023. Вип. 21, Т. 1. С. 369–378. DOI: 10.15330/apred.1.21.369-378.

13. Сідельникова Л., Граділь К. Фіскальні акценти оподаткування прибутку підприємств в умовах невизначеності. *Економіка та суспільство.* 2025. № 75. DOI: 10.32782/2524-0072/2025-75-31.

14. Кравченко О., Гаврилюк О., Челомбітько О., Бойко С. Управління економічною безпекою підприємств в умовах цифрової економіки. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка.* 2024. Т. 19, № 38. DOI: 10.33296/2707-0654-19(38)-12.

REFERENCES:

1. Maletska, O. I., Gnatyshyn, L. B., & Prokopy'shy'n, O. S. (2025). Vply`v dy`dzhy`talizaciyi na systemu obliku, zvitnosti ta opodatkuvannya [The impact of digitalisation on the system of accounting, reporting and taxation]. *Social'nyy rozvytok: ekonomiko-pravovi problemy*, no. 4, p. 02. DOI: https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.4.02.

2. Hayduk, Kh. V., & Artyukh, O. M. (2023). Podatkova minimizaciya: suchasnij stan ta shlyahy virishennya [Tax minimisation: current state and solutions]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance,* vol. 2, no. 4, pp. 21–26. DOI: https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230204.03

3. Nagirnyak, M. F. (2024). Podatkova bezpeka ta yiyi vplyv na informacijno-oblikove zabezpechennya kontrolyu za podatkovymy zobov'yazannyamy platnykiv podatkiv [Tax security and its impact on the information and accounting support for control over taxpayers' tax obligations]. *Pidpryyemnytstvo i torhivlya*, no. 40, pp. 79–90. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-40-11.

4. Ohrenych, Yu. O., & Anoshina, S. S. (2025). Efektyvne upravlinnya finansamy promyslovykh pidpryyemstv cherez podatkovi mekhanizmy v umovakh voyennoho stanu ta tsyfrovizatsiyi ekonomiky [Effective financial management of industrial enterprises through tax mechanisms under martial law and digitalisation of the economy]. *Stalyy rozvytok ekonomiky,* no. 2 (53). DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-1.

5. Vytvytska, O., Kalyuha, Ye., Volodin, S., Rembylas, R., Bodnar, O., & Hryshchuk, H. (2023). Opodatkuvannya v skladi oblikovoyi polityky malykh pidpryyemstv [Taxation as part of the accounting policy of small enterprises]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, vol. 6, no. 53, pp. 70–81. DOI: 10.55643/fcaptp.6.53.2023.4162.

6. Tsehelnyk, N. (2024). Oblikove zabezpechennya ta ryzyky formuvannya bazy opodatkuvannya dlya obchyslennya podatkiv v biznesi [Accounting support and risks of forming the tax base for calculating taxes in business]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 63. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-138.

7. Ryazantsev, D. (2024). Teoretyko-metodolohichni osnovy opodatkuvannya prybutku pidpryyemstv u systemi formuvannya dokhodiv byudzhetu [Theoretical and methodological foundations of enterprise profit taxation in the system of budget revenue formation]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 70. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-111.

8. Skrypnyk, S., Lavrov, R., & Shepel, I. (2023). Oblik i opodatkuvannya subyektiv maloho pidpryyemnytstva [Accounting and taxation of small business entities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 52. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-61.

9. Kononenko, L., & Yurchenko, O. (2023). Finansovyy analiz yak instrument optymizatsiyi opodatkuvannya pidpryyemstv [Financial analysis as a tool for optimising enterprise taxation]. *Ekonomika ta suspilstvo,* no. 53. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-2.

10. Kostash, T. V. (2025). Modernizatsiya finansovoyi zvitnosti pidpryyemstv v umovakh tsyfrovoyi ekonomiky [Modernisation of enterprise financial reporting in the conditions of the digital economy]. *Aktualni pytannya ekonomichnykh nauk*, no. 15. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.17215812.

11. Gorelova, V. Yu. (2025). Podatkova etyka ta pravovi mekhanizmy: shlyakhy efektyvnoyi borotby z nesplatoyu podatkiv v Ukrayini [Tax ethics and legal mechanisms: ways of effective fight against tax non-payment in Ukraine]. *Aktualni problemy prava: teoriya i praktyka*, no. 2 (50), pp. 62–71. DOI: https://doi.org/10.33216/2218-5461/2025-50-2-62-71.

12. Shkromida, N. Ya. (2023). Oblik podatkiv ta korporatyvna povedinka: bibliometrychnyy analiz [Tax accounting and corporate behaviour: a bibliometric analysis]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 1, no. 21, pp. 369–378. DOI: https://doi.org/10.15330/apred.1.21.369-378.

13. Sidelnykova, L., & Gradil, K. (2025). Fiskalni aktsenty opodatkuvannya prybutku pidpryyemstv v umovakh nevyznachenosti [Fiscal emphases of enterprise profit taxation under uncertainty]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 75. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-31.

14. Kravchenko, O., Havryliuk, O., Chelombitko, O., & Boyko, S. (2024). Upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu pidpryyemstv v umovakh tsyfrovoyi ekonomiky [Managing the economic security of enterprises in the conditions of the digital economy]. *Adaptyvne upravlinnya: teoriya i praktyka. Seriya Ekonomika*, vol. 19, no. 38. DOI: https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-12.